

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/10/2012
Identifikačné číslo spisu:	6907212894
Dátum vydania rozhodnutia:	15.11.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:6907212894.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky V. C., proti odporcom 1/ U. W. a 2/ J. R., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Pavlom Halajom, advokátom so sídlom v Revúcej, Námestie Slobody č. 2, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp.zn. 5 C 28/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2011 sp.zn. 17 Co 107/2011 a uzneseniu Okresného súdu Revúca z 21. februára 2011 č.k. 5 C 28/2008-169, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. mája 2011 sp.zn. 17 Co 107/2011 a uznesenie Okresného súdu Revúca z 21. februára 2011 č.k. 5 C 28/2008-169 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Revúca na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Revúca uznesením z 21. februára 2011, č.k. 5 C 28/2008-169 uložil navrhovateľke povinnosť zaplatiť odporkyni 2/ náhradu trov konania vo výške 123,91 €, na účet jej zástupcu, do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak podľa § 146 ods. 2, veta prvá Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) majú za to, že navrhovateľka procesne zavinila zastavenie konania, keď zobrala návrh na začatie konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam voči odporkyni 2/ späť. Pri posudzovaní výšky náhrady trov konania spočívajúcich v odmene za zastupovanie odporkyne 2/ advokátom vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), ako v spore s neoceniteľnou hodnotou veci. Dôvodil tým, že konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je konaním o určovacej žalobe podľa § 80 písm. c/ O.s.p. (poukázal v tejto súvislosti na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 M Obdo V 17/2006) a tiež tým, že zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „poplatkový zákon“) nepovažuje takýto predmet konania (o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti) za oceníteľný peniazmi.

Krajský súd v Banskej Bystrici, konajúci o odvolaniach navrhovateľky a odporkyne 2/, uznesením z 31. mája 2011 sp.zn. 17 Co 107/2011 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správne

a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Súhlasil so závermi súdu prvého stupňa aj v tom, že pri skúmaní, či predmet konania je alebo nie je oceneľný v peniazoch, je prípustná analógia „so zákonom o súdnych poplatkoch“. Poukázal aj na závery rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 MCdo 8/2009, 3 Cdo 11/2009 a sp.zn. 1 Cdo 222/2009. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti uzneseniu súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu podal na základe podnetu odporkyne 2/ generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon, pričom ochranu práv a zákonom chránených záujmov odporkyne 2/ nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (dovolací dôvod podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pretože súdy sa neriadili dôsledne ustanoveniami § 1, § 2, § 3, § 137 a § 151 ods. 5 O.s.p. a § 9 ods. 1, § 10 ods. 1, 2 a § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky. K tomu bližšie uviedol:

„V zmysle ustanovenia § 151 ods. 5 OSP je sadzobníkom pre účely určenia odmeny za právne služby v prípade zastúpenia účastníka advokátom osobitný právny predpis, ktorým je citovaná vyhláška, ktorou je súd pri určení odmeny advokáta viazaný.

Stotožňujem sa s názorom okresného súdu a odvolacieho súdu, že ak nie je možné predmet konania oceniť pre účely určenia súdneho poplatku, je logické, že ani odmenu advokáta nie je možné určiť podľa § 10 vyhlášky, keďže takto určovaná odmena sa odvíja od rovnakého „základu“. Podľa môjho názoru však nejde o analógiu - ako uvádza odvolací súd, len o rovnaký „základ“ v dvoch rozdielnych právnych predpisoch, z ktorého sa vychádza tak pri výpočte súdneho poplatku, ako aj pri výpočte odmeny advokáta.

V predmetnom občianskom súdnom konaní však bola hodnota predmetu konania známa už odo dňa podania návrhu na začatie konania, ku ktorému navrhovateľka priložila o.i. aj znalecký posudok (č.l. 5 až 41 súdneho spisu). Nehnuteľnosť (prístavba k rodinnému domu) bola znalcom ocenená na sumu 665 200,90 Sk (22 080,63 €). Práve k tejto konkrétnej nehnuteľnosti sa navrhovateľka domáha určenia, že patrí do podielového spoluvlastníctva - v 1 jej a v 1 odporcovi v 1/ rade (jej bývalému manželovi). Hodnotu predmetu konania (sporu) bolo teda nepochybne možné v peniazoch vyjadriť a aj bola vyjadrená.

Rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré okresný i krajský súd v odôvodneniach uznesení na podporu svojho právneho posúdenia poukazovali, nie sú príliehavé, pretože ide o rozhodnutia vo veciach určenia platnosti právneho úkonu, nie vo veciach určenia vlastníctva. V uvedených rozhodnutiach Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval, že predmetom konania je preskúmanie zákonnosti právneho úkonu a nie rozhodovanie o konkrétnom práve alebo povinnosti, ktoré z neho vyplývajú, preto v týchto prípadoch hodnotu sporu nemožno určiť.

Vo veciach určenia vlastníctva však súd rozhoduje o konkrétnom práve - vlastníckom práve ku konkrétnej veci, ktorej hodnotu v peniazoch možno vyjadriť (nezisťuje sa, len ak by zisťovanie tejto hodnoty bolo spojené s nepomernými ťažkosťami).

V sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je preto pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia potrebné aplikovať § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 vyhlášky. Takýto právny názor zaujal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp.zn. 5MCdo 17/2010 v obdobnej právnej veci o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ako aj v iných rozhodnutiach v konaniach o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (napr. 5 Cdo 94/2011, 3 Cdo 187/2011, 5 M Cdo 17/2010, 3 Cdo 12/2010, 5 Cdo 38/2010, 5 Cdo 141/2010, 1 Cdo 83/2010, 7 Cdo 54/2010, 4 Cdo 117/2009, 2 Cdo 259/2008, 1 Cdo 175/2008, 2 Cdo 271/2007).

Okresný súd i odvolací súd vec nesprávne právne posúdili, keď na určenie výšky náhrady trov prináležiacich odporkyni v 2/ rade, spočívajúcich v trovách právneho zastúpenia odmeny advokáta, aplikovali § 11 ods. 1 vyhlášky, namiesto § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 vyhlášky, v dôsledku čoho jej priznali náhradu trov v nižšej výške než jej prináleží, čo je dôvodom na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP.

Riadiac sa týmto nesprávnym právnym názorom okresný i odvolací súd už ani neskúmali, či odporkyni v 2/ rade prináleží alebo neprináleží náhrada trov prvostupňového konania, spočívajúca v trovách právneho zastúpenia v takej výške, v akej ju uplatnila (t.j. v celkovej výške 1 460,24 €) a odvolací súd neskúmal, či odporkyni v 2/ rade prináleží alebo neprináleží náhrada trov odvolacieho konania v ňou požadovanej výške (501,79 €), keďže výrok o náhrade trov odvolacieho konania závisel od (nesprávneho) prvého výroku uznesenia odvolacieho súdu.“

Generálny prokurátor navrhol z týchto dôvodov jeho mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutia súdov zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľka navrhla mimoriadne dovolanie zamietnuť. Tvrdí, tak ako v odvolaní proti uzneseniu súdu prvého stupňa, že odporkyni 2/ vôbec nevzniklo právo na náhradu trov konania.

Odporkyňa 2/ sa v svojom rozsiahlom vyjadrení stotožnila s dôvodmi mimoriadneho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok generálny prokurátor Slovenskej republiky podal včas (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníčky konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) prejednal vec v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. a § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (vady zakladajúce tzv. zmätočnosť konania).

O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žiadna z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. nebola v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky namietaná a v konaní o tomto opravnom prostriedku ani nevyšla najavo.

K rovnakému záveru dospel dovolací súd aj ohľadne tzv. iných vád.

K námietke v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že uznesenie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), je potrebné uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa názoru generálneho prokurátora súdy v napadnutej právnej veci posúdili vec právne nesprávne, pretože príslušnú právnu normu (vyhlášku) nesprávne vyložili. Dovolací súd sa s týmto jeho záverom stotožňuje.

V preskúvanom konaní dovolací súd, súc viazaný odôvodnením mimoriadneho dovolania vymedzeným rozsahom prieskumu rozhodnutí súdov nižších stupňov (predmetom prieskumu dovolacieho súdu preto nebola otázka aplikácie ustanovenia § 146 ods. 2 O.s.p.), riešil otázku, či sa odmena advokáta za zastupovanie v občianskom spore vedenom na základe návrhu na určenie vlastníckeho práva určuje podľa tarifnej hodnoty veci ustanovenej v § 10 ods. 1 vyhlášky, alebo základnou sadzbou tarifnej odmeny ustanovenou v § 11 ods. 1 vyhlášky.

Podľa § 151 ods. 5 O.s.p. trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov. Určiť výšku trov môže predseda senátu alebo samosudca až v písomnom vyhotovení rozhodnutia.

Sadzobníkom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia pre účely určenia odmeny za právne služby poskytované advokátom v občianskom súdnom konaní je v danom prípade vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, v znení platnom v čase rozhodovania súdu prvého stupňa.

Podľa § 9 ods. 1 uvedenej vyhlášky, základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci alebo práva a podľa úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Ak v ďalších ustanoveniach vyhlášky nie je ustanovené inak, základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, vychádzajúc z tarifnej hodnoty, určuje ustanovenie § 10 ods. 1. vyhlášky.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa § 11 ods. 1 vyhlášky, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení podľa dovolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že posúdenie otázky, či advokátovi zastupujúcemu v občianskom súdnom konaní patrí tarifná odmena podľa § 10 ods. 1 alebo § 11 ods. 1 vyhlášky, je rozhodujúce, či je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch (predmetom prieskumu nebolo posúdenie, či nejde o prípad, kedy hodnotu veci možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami).

V preskúvanej právnej veci, predmetom ktorej bolo určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, bolo

možné hodnotu (cenu) predmetu sporu nepochybne vyjadriť v peniazoch. Navrhovateľka už k návrhu priložila znalecký posudok, kde bola nehnuteľnosť ocenená znalcom vo výške 22 080,63 €.

Vzhľadom na uvedené treba preto súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že odvolací súd pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia mal vychádzať z ustanovenia § 9 ods. 1 v spojení s ustanovením § 10 ods. 1 vyhlášky, keďže v danej veci išlo o predmet konania, ktorý je oceníteľný v peniazoch.

Dovolací súd nepovažuje za správny záver súdov nižších stupňov, že v prejednávanej veci pri skúmaní, či predmet konania je alebo nie je oceníteľný peniazmi, treba ustanovenie vyhlášky vykladať konformne s poplatkovým zákonom (súd prvého stupňa), resp. že pri zodpovedaní tejto otázky je prípustná analógia „so zákonom o súdnych poplatkoch“ (odvolací súd).

Podľa názoru dovolacieho súdu výklad ustanovení vyhlášky konformný s poplatkovým zákonom neprichádza do úvahy predovšetkým z dôvodu rozdielnosti pováh a oblastí úprav týchto predpisov (na ktoré rozdielnosti naostatok poukázal i súd prvého stupňa). V týchto dôvodoch rovnako nie je na mieste ani analogické použitie ustanovení poplatkového zákona na riešenie otázok vzniknutých pri určení odmeny advokáta za zastupovanie v občianskom konaní a iné úkony právnej služby. Okrem vyššie uvedeného chýba tu aj základný predpoklad možnosti použitia analógie, t.j. nedostatok právnej úpravy (medzera v právnej úprave). Nemožno neprehliadnuť ani to, že vo verejnom práve (poplatkový zákon, naostatok ako to uviedol už aj súd prvého stupňa, je, na rozdiel od vyhlášky, verejnoprávnym predpisom) je možnosť analógie ojedinelá; vyskytuje sa len tam, kde ju právo výslovne predpokladá. Analógiu nie je možné použiť v odvetviach správneho a finančného práva.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.